

moje pravo na RAD s MS-om

Zagreb, 2015.

Ova brošura tiskana je u sklopu projekta “Moje pravo na rad s MS-om”, financiranog od Grada Zagreba.

Savez društava multiple skleroze Hrvatske

Trnsko 34, 10020 Zagreb

01 6554 757

sdms_hrvatske@sdmsh.hr

www.sdmsh.hr

Stručni suradnici:

Anka Slonjšak, dipl.oec. Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Lidija Hrastić Novak, dr.med. Ravnateljica Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Marijana Grgin, Stručna savjetnica za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Monika Borac, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Ana Sučić, Hrvatski zavod za zapošljavanje

Dr.sc. Daria Vuger-Kovačić, psiholog, Specijalna bolnica za rehabilitaciju Varaždinske toplice

Grafički dizajn i priprema:

Tanja Malbaša, mag.paed.

Tisak:

Tiskara “Hlad”

Naklada:

700 komada

1.izdanje

Moje pravo na rad s MS-om

SADRŽAJ

Predgovor	1
Informacije o projektu "Moje pravo na rad s MS-om"	3
A što kažu stručnjaci?	24
"Pravo osobe s MS-om na zapošljavanje i rad" Ured Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom	25
"Moje pravo na rad s MS-om" dr.sc. Daria Vuger Kovačić	29
"Zapošljavanje osoba s multiplom sklerozom" Marijana Grgin, Stručna savjetnica za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje Monika Borac, Hrvatski zavod za zapošljavanje Ana Sučić, Hrvatski zavod za zapošljavanje	34
"Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom" dr.med. Lidija Hrastić Novak	49

PREDGOVOR

Savez društava multiple skleroze Hrvatske (SDMSH) je savez društava u koji se zbog osobitog značaja humanosti i promidžbe poradi unapređenja liječenja, istraživanja, rehabilitacije i zaštite osoba oboljelih od multiple skleroze u Republici Hrvatskoj dragovoljno udružuju županijska Društva i Društvo multiple skleroze Grada Zagreba. SDMSH je nestranačka, nepolitička i neprofitna udruga. SDMSH predstavlja svoje članice u promicanju unapređenja liječenja, istraživanja, rehabilitacije i zaštite osoba oboljelih od multiple skleroze u Hrvatskoj i svijetu.

Zapošljavanje i zadržavanje radnog mjesta osoba s multiplom sklerozom, problematika je s kojom se suočava velik broj naših članova a čiji nam sve češći pozivi na SOS MS telefon govore o potrebi za provođenjem sličnih projekata poput "Moje pravo na rad s MS-om". Osim nemogućnosti zapošljavanja, pasivnosti pri zapošljavanju osoba oboljelih od multiple skleroze i zadržavanju radnog mjesta, velik broj oboljelih koji su zaposleni suočavaju se s diskriminatornim ponašanjima radnih kolega i poslodavca. U većini slučajeva, radna atmosfera i uvjeti rada se uvelike mijenju kada osoba svog poslodavca i radnu okolinu obavijesti o postojanju bolesti. Kao što ćete i sami moći primjetiti, prema izlaznim rezultatima anketa koje smo provodili u sklopu ovog projekta, poslodavci i radna okolina vrlo često ne razumije, niti shvaća o kakvoj je bolesti riječ te osoba nailazi na neshvaćanje i odsutnost sluha za simptome i rad s multiplom sklerozom.

Multipla skleroza, specifična je bolest koja se manifestira na različite načine, te osim što je nazivamo i "bolešću s tisuću lica", to je bolest koja u nekim svojim manifestacijama ponekad naliči na druga stanja, koje okolina ne razumije i ne povezuje s invaliditetom.

Najčešći problemi pri odnosu poslodavca i oboljele osobe su prvenstveno diskriminatorne prirode i nerazumijevanje statusa osobe s invaliditetom. Upravo u takvim situacijama, neophodno je učiniti više pri informiranju poslodavaca i zaposlenika o multipli sklerozi. Ukoliko odnos oboljelog i poslodavca gledamo unutar zakonskih okvira, učestalo se pokazuje i neznanje oboljelih o njihovim vlastitim pravima, o postupku regulacije statusa osobe s invaliditetom kao i o postojanju Zavoda za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

S druge strane, poslodavci su također neinformirani o postojanju Zavoda, kao što i u većini slučajeva smatraju da ukoliko u jednom trenutku zaposlenik regulira svoj status osobe s invaliditetom imaju velike i neostvarive prilagodbe radnog mjesta za osobu s invaliditetom koju zapošljavaju te da će takva osoba od njih potraživati posebna prava i povlastice. Činjenica jest da osim što danas u Hrvatskoj postoji nezadovoljavajuće i nerazvijeno tržište rada, a sam rad ostao je u okvirima prošlog vremena u kojem postoji nefleksibilnost uvjeta rada, postoji i indirektna predrasuda o osobama s invaliditetom kao zaposlenim osobama koje ne mogu jednako pridonijeti razvoju tvrtke kao i zdrave osobe.

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, poslodavcima je zakonski regulirao kvote zaposlenih osoba s invaliditetom, no s druge strane, svjesni smo činjenice da niti poslodavci ne mogu ispunjavati nametnute kvote, s obzirom na broj nezaposlenih osoba s invaliditetom, odnosno broj dostupnih nezaposlenih osoba s invaliditetom s odgovarajućim kompetencijama, a koje se nisu imale priliku razviti u profesionalnom smislu, niti pri razvijanju vlastitih znanja i obrazovanja naspram “zdravih” osoba.

Ovim projektom želimo prvenstveno osnažiti osobe s multiplom sklerozom o njihovim vlastitim pravima i mogućnostima na tržištu rada, bilo one zaposlene ili ne, kao i informirati poslodavce o multipli sklerozi i postojanju institucije Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Također, napominjem da za prilagodbu radnog mjesta nisu potrebna velika odricanja poslodavca, potreban je dvosmjerni sluh i međusobna suradnja. Ovaj projekt jedan je od mehanizama pri ostvarenju svima zajedničkog cilja, a to je društvo jednakih mogućnosti za sve njegove sudionike, pa tako i na području zapošljavanja i zadržavanja radnog mjesta.

Tanja Malbaša, mag.paed.
Voditeljica projekta

INFORMACIJE O PROJEKTU

“Moje pravo na rad s MS-om”

Partneri na projektu:

Hrvatski zavod za zapošljavanje, područni ured Zagreb, Ulica kralja Zvonimira 15, Zagreb

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, privremena ravnateljica, Lidija Hrastić Novak, Hebrangova 4, Zagreb

Nositelj projekta: Savez društava multiple skleroze Hrvatske

Voditeljica projekta: Tanja Malbaša

Vrijednost projekta: 10.000,00 kn

Trajanje projekta: 01.01. do 31.12.2015.

Savez društava multiple skleroze Hrvatske odlučio je razviti i prijaviti projekt “Moje pravo na rad sa MS-om”, s ciljem poboljšanja pristupa i kompetencija osoba s multiplom sklerozom u Gradu Zagrebu na otvorenom tržištu rada i povećanju razine informiranja i kompetencija poslodavaca pri zapošljavanju osoba s multiplom sklerozom.

Projekt “Moje pravo na rad sa MS-om” temelji se na mjerama Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe sa invaliditetom od 2007. do 2015., Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2015.

Multidisciplinarni aspekti unutar populacije osoba s invaliditetom govore da postoje osobe s invaliditetom koje su suočene sa specifičnim zaprekama ili izložene dvostrukoj diskriminaciji. Specifičnosti osoba oboljelih od multiple skleroze (MS) moraju se uzeti u obzir jer je multipla skleroza složena, kronična i degenerativna bolest. Pogađa dvostruko veći broj žena nego muškaraca i najčešće se dijagnosticira između dvadesete i četrdesete godine života, u kritičnoj fazi života odraslog čovjeka, kada je u najvećoj mjeri suočen s velikim brojem obiteljskih i profesionalnih obveza. Nepredvidljiva i progresivna bolest uglavnom ne utječe na duljinu životnog vijeka, ali zato značajno utječe na kvalitetu života oboljele osobe od trenutka postavljanja dijagnoze, pa do kraja njezinog života.

Pravo na rad i zapošljavanje osoba s invaliditetom, a unutar grupacije i osoba sa multiplom sklerozom jedno je od temeljnih ljudskih prava, a onemogućavanje njegovog ostvarivanja predstavlja kršenje i diskriminaciju. Prema dostupnim podacima o diskriminaciji osoba s invaliditetom vidljivo je da se najčešća kršenja prava osoba s invaliditetom sustavno događaju u okviru zapošljavanja i zadržavanja radnog mjesta. Kod nas su još uvijek prisutni diskriminirajući stereotipi o “invalidnim osobama” kojima nije mjesto u svijetu rada a čemu je dao doprinos i kompenzacijski model rješavanja problematike zapošljivosti osoba s invaliditetom.

Prema statistici (statistika tijekom prijave projekta) Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, podružnica Zagreb, sa 30.09.2014. u Hrvatskoj je evidentirano 6762 nezaposlenih osoba s invaliditetom a najviše nezaposlenih osoba s invaliditetom je u dobi od 20 do 29 godina (30,28%), što ujedno pokazuje i lošu konkurentnost osoba sa invaliditetom koje nisu u mogućnosti nastaviti obrazovanje, pa tako posljednja statistika pokazuje da su najčešće nezaposlene osobe sa invaliditetom, srednje stručne spreme uglavnom iz strukovnih škola.

U Gradu Zagrebu je 2016 nezaposlenih osoba s invaliditetom (statistika tijekom prijave projekta). Hrvatski zavod za zapošljavanje navodi neke od teškoća na koje nailazi pri zapošljavanju i posredovanju pri zapošljavanju osoba s invaliditetom: osobe sa invaliditetom često imaju manjak radnog iskustva, same OSI imaju negativan stav prema zapošljavanju „naučena bespomoćnost“, samim nezaposlenjem i pasivnošću osobe s invaliditetom imaju nerazvijene radne navike. Poslodavcima je teško nabaviti potrebna sredstva i proći zakonske procedure kako bi osobama s invaliditetom osigurali asistenta u radu a moramo uzeti u obzir i trenutnu gospodarsku situaciju i manjak radnih mjesta na tržištu rada. Prema analizi i praksi Zavoda za zapošljavanje, poslodavci smatraju da je osobama sa invaliditetom teško dolaziti na radno mjesto pa samim tim smatraju da neće moći obavljati poslove kao zdrava osoba. Poboljšanje položaja osoba sa multiplom sklerozom ovisi o cijelom nizu čimbenika. Često se osobe sa multiplom sklerozom povlače u sebe a nezaposlene ili sa vrlo malom mirovinom vode brigu o cijeloj obitelji.

Oснаživanje osobe sa multiplom sklerozom kao i cjelokupnog sustava je višestruka pomoć oboljeloj osobi, članovima njezine obitelji i zajednice u cjelini.

Osobe sa multiplom sklerozom osjećaju pasivizaciju vlastitih mogućnosti kroz nezaposlenost, umirovljenje ili radni odnos koji nije prilagođen njihovim preostalim radnim mogućnostima.

Socijalna osjetljivost društva na probleme i izazove osoba s invaliditetom je posve drugačija vrsta vrijednosti od osjećaja odgovornosti za obveze koje nastaju kada osoba sa multiplom sklerozom ili bilo koja druga osoba s invaliditetom zasnuje radni odnos.

Projekt “Moje pravo na rad sa MS-om” osmišljen je s ciljem poboljšanja pristupa osoba s multiplom sklerozom u Gradu Zagrebu ka otvorenom tržištu rada i povećanju kompetencija poslodavaca pri zapošljavanju osoba s multiplom sklerozom. Projekt je usmjeren na nekoliko ciljanih skupina:

Poslodavci – skupina korisnika projekta na koju projektom direktno utjecali. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom relativno je nepoznat poslodavcima kao i mogućnosti sufinanciranja zapošljavanja osoba s multiplom sklerozom i općenito osoba s invaliditetom, budući da je novi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom stupio na snagu prvog siječnja 2015. godine.

Prema istraživanju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, poslodavci smatraju da je potreban individualan pristup zapošljavanju osoba s invaliditetom kao što i posebnu pozornost treba posvetiti diskriminaciji na radnom mjestu kada se ona i zaposli. U ovom trenutku, a razlog tome jest i gospodarska kriza, poslodavci nisu dovoljno upoznati sa Zakonom a malo njih se odluči na zapošljavanje osoba sa invaliditetom upravo zbog diskriminirajućih stereotipa o “invalidnim osobama”. Iako je Zakon predvidio kvotno zapošljavanje potrebno je sustavno educiranje i utjecanje na stavove poslodavaca što smo činili tijekom provedbe ovog projekta a činiti ćemo i nadalje.

Osobe oboljele od multiple skleroze – skupina na koju želimo ovim projektom direktno utjecati. SDMSH u Bazi podataka SDMSH svakodnevno prikuplja podatke za preko 2600 članova, oboljelih od multiple skleroze s područja cijele Hrvatske. Prema statistici Baze podataka SDMSH (rujan, 2014) većina oboljelih od multiple skleroze, evidentiranih članova u Bazi, prisiljena je na pasivno stanje i zapuštanje radnih sposobnosti zbog odlaska u mirovinu (1549) osoba. U grupaciju tih osoba spadaju i mlađe osobe, no zbog nemogućnosti zapošljavanja i ostvarivanja bilo kakvog drugog prihoda bili su prisiljeni otići u mirovinu. Druga skupina sa najvećim brojem evidentiranih članova (540) osoba radi u punom radnom vremenu. Iako se čini da je to relativno velik broj zaposlenih, činjenica jest da je većina osoba sa MS-om zaposlena puno radno vrijeme, njihovi radni zadaci, radno vrijeme i uvjeti rada nisu prilagođeni radnim sposobnostima oboljelih, a vrlo često dolazi do skrivanja bolesti ili poslodavac ne može razumjeti da osoba sa multiplom sklerozom ima poteškoće. Upravo iz tih razloga, našim članovima postavljamo pitanja da li su zaposleni sa dijagnozom MS-a ili da li strahuju da li će izgubiti posao ukoliko poslodavcu kažu da boluju od multiple skleroze.

Opći cilj projekta:

poboljšanje pristupa osoba s multiplom sklerozom u Gradu Zagrebu otvorenom tržištu rada i povećanje kompetencija poslodavaca pri zapošljavanju osoba s multiplom sklerozom.

Specifični ciljevi/svrha projekta:

- poboljšanje stručnih kompetencija i samopuzdanja oboljelih od multiple skleroze za otvoreno tržište rada
- povećana informiranost poslodavaca o multipli sklerozi i poticajima za poslodavce pri zapošljavanju osoba s invaliditetom
- smanjenje negativnog stava prema osobama sa invaliditetom i osobama sa multiplom sklerozom na tržištu rada
- povećanje vjere i poboljšanje stava oboljelih od multiple skleroze prema traženju posla (smanjenje „naučene bespomoćnosti“)

Izravni korisnici projekta:

- oboljeli od multiple skleroze, članovi Društva multiple skleroze Grada Zagreba, evidentirani kao nezaposlene osobe na Zavodu za zapošljavanje, sa i bez radnog iskustva (30 osoba, u dobi od 18 do 55 godina)
- poslodavci na području Grada Zagreba, (15 poslodavaca) tvrtke koje zapošljavaju najmanje 20 osoba a imaju obvezu zapošljavanja osoba s invaliditetom prema kvotnom sustavu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom

Neizravni korisnici projekta:

- oboljeli od multiple skleroze iz svih županijskih, temeljnih udruga, oboljeli od srodnih bolesti, osobe sa invaliditetom na području Grada Zagreba i na području cijele Hrvatske, članovi obitelji oboljelih od multiple skleroze sa područja Grada Zagreba, obitelji sudionika na projektu, poslodavci na području cijele Hrvatske, organizacije civilnog društva koje se bave osobama s invaliditetom, lokalna i regionalna samouprava Grada Zagreba

AKTIVNOSTI PROJEKTA

Provedene ankete

PROVEDBA ONLINE ANKETE (Google Form) i DOSTAVA LINKA POSLODAVCIMA

U srpnju 2015. godine dostavili smo online anketu Zapošljavanje osoba s invaliditetom - Anketa u sklopu projekta "Moje pravo na rad s MS-om,, na više od sto mail adresa poslodavaca na području Grada Zagreba, no nismo dobili adekvatne povratne informacije niti adekvatan broj istih kako bismo mogli napraviti analizu. Upravo iz tih razloga, zaključili smo da je potrebno opetovano informiranje poslodavaca u narednom razdoblju kao i kontinuirana provedba sličnih projekata.

PROVEDBA ONLINE ANKETE, telefonske ankete, ankete na Facebook-u i web stranicama SDMSH

Kako od poslodavaca nismo dobili odgovarajući broj povratnih informacija, sastavili smo online anketu za članove temeljnih udruga članica i sve oboljele od multiple skleroze. Putem telefonske ankete, web i Facebook stranice prikupili smo vrijedne informacije. Ankete su bile anonimne.

Pri telefonskom anketiranju, na pitanja su odgovarali članovi Društva multiple skleroze Grada Zagreba. Anketa se provodila putem SOS MS telefona, besplatne usluge za sve oboljele od multiple skleroze. Facebook anketa provodila se na Facebook stranici saveza, gdje smo svakodnevno postavljali pitanja iz ankete. Anketa putem web stranice saveza, postavljena je na način da je svaki posjetitelj stranice, dobio upit za rješavanje ankete. Nakon rješavanja ankete, putem web stranice, povratni odgovor stigao bi na registriranu email adresu. Napominjemo, da nisu svi ispitanici dali dogovore na sva pitanja a neki dogovori nisu sadržavali tražene informacije, te zbog takvih razloga nisu uvršteni u evaluaciju povratnih informacija.

U nastavku donosimo rezultate anketiranja:

Da li ste u radnom odnosu?

Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH

Postavili smo pitanje "Da li ste u radnom odnosu?". Na pitanje su ukupno odgovorile 44 osobe. Vidljivo je da je većina oboljelih od multiple skleroze u radnom odnosu. Iako je na pitanje "Jeste li svom poslodavcu rekli da imate multiplu sklerozu?" većina ispitanika rekla da, činjenica je da mnogi poslodavci s obzirom na specifičnost bolesti, multiplu sklerozu ne smatra bolešću, niti smatra da ona dovodi do invaliditeta.

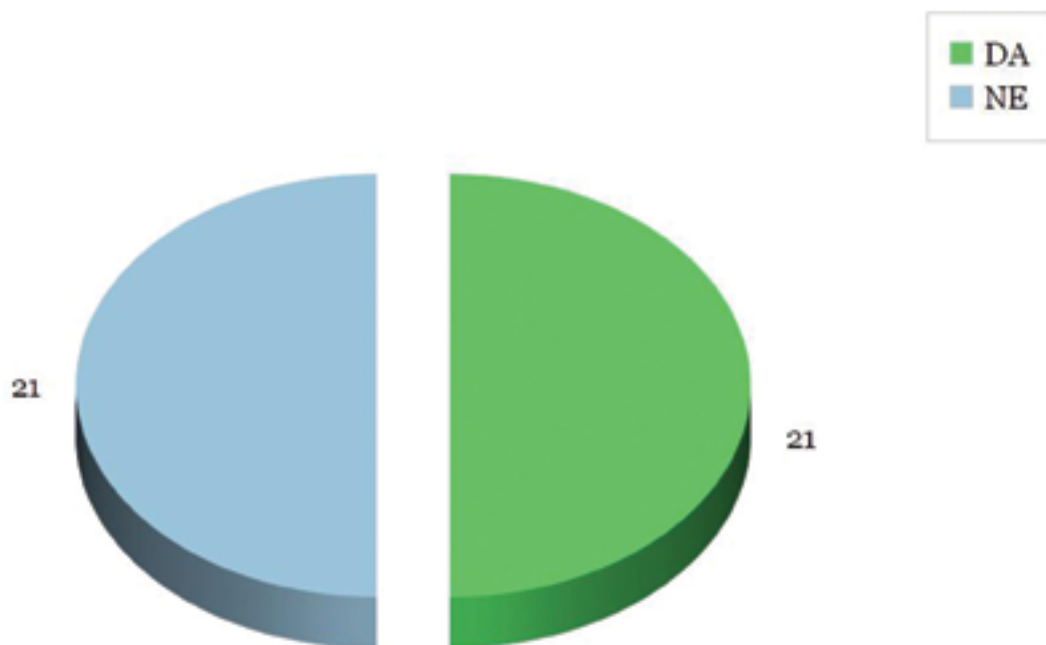
Jeste li svom poslodavcu rekli da imate multiplu sklerozu?

Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH

Postavili smo pitanje "Jeste li svom poslodavcu rekli da imate multiplu sklerozu?". Na pitanje su ukupno odgovorile 42 osobe.

Da li ste regulirali s poslodavcem svoj status osobe s invaliditetom?

**Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH**

Postavili smo pitanje “Da li ste regulirali s poslodavcem svoj status osobe s invaliditetom?”. Na pitanje su ukupno odgovorile 42 osobe. Napominjemo da mnogi ispitanici nakon pojašnjenja (mnogi nisu znali na koji način se regulira status osobe s invaliditetom niti za povlastice koje se mogu urediti putem Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom), nisu uzeli u obzir povlastice koje njihov poslodavac može osigurati putem Zavoda za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, nego u većini slučajeva znanje poslodavca za postojanje reguliranog statusa osobe s invaliditetom.

Postavili smo pitanje “Na koji način je reagirao poslodavac kada ste mu rekli da imate multiplu sklerozu?”. Na pitanje su ukupno odgovorile 32 osobe. U nastavku vam donosimo neke od povratnih odgovora.

- Iznenađeno, uz pristojno pitanje kada ću dobiti lijek da se što prije vratim s bolovanja.
- Gledao me u oči i rekao „Tuži nas“.
- Ne zanima ga, ako želim raditi dobro, ako ne, rekao je da odem.
- Pitao je kakva je to bolest
- Reagirao je fizičkim napadom na mene. Šest mjeseci bio sam na bolovanju, uredno slao doznake koje mi nisu plaćene iako sam imao ugovor za stalno. Nakon što sam doznake donio, čekao me otkaz, želim napomenuti da me isti udario dva puta i izbacio iz kancelarije van.
- Jako bezobrazno. Rekao je da se to mene ne tiče.
- Dobro. Direktor je sve shvatio, ali problem je bio u šefu.
- Pristojno, iako sam ja objasnila kakva je bolest MS.
- Prihvatio je to normalno i prihvatio me kao osobu oboljelu od multiple skleroze.
- Pa nije mu bilo svejedno ali je imao razumijevanja.
- Dobro. U početku malo čudno a sada sve bolje, čak se ne buni kada idem na bolovanje.

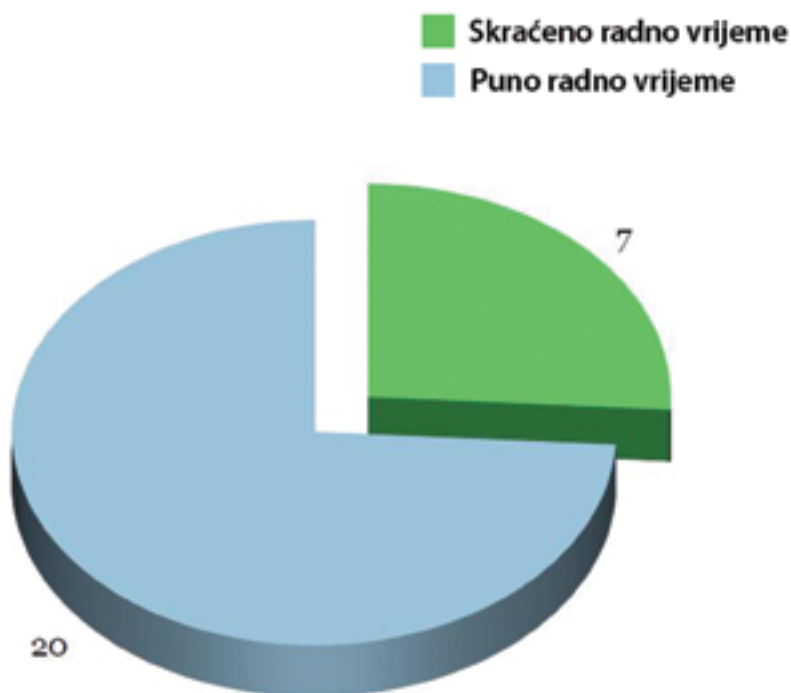
Postavili smo pitanje “Da li ste naišli na kakve poteškoće i probleme na radnom mjestu s obzirom na status osobe s invaliditetom i multiplu sklerozu (opišite ih).”. Na pitanje je ukupno odgovorilo 38 osoba. U nastavku vam donosimo neke od povratnih odgovora.

- Mobbing od strane kolegica.
- Jesam, dok sam radila šef nije priznavao moju bolest, davao mi je poslove po najvećem suncu (radila sam kao konobar), nije me štedio u ničemu.
- Vezano za umor koji osjećam, nailazim na poteškoće u radu jer više nisam u stanju posao obavljati kao prije, ali nitko to ne uvažava.
- Nerazumijevanje poslodavca, opteretilo me dodatnim aktivnostima koje prijašnja ravnateljica nije zahtjevala.
- Status osobe s invaliditetom još nemam, ali vezano za samu bolest nisam naišla na nikakve probleme (za sada).
- Jesam, nitko ne razumije da više ne mogu raditi kao prije, gledaju me kao da lažem ili da se izvlačim.
- Na velike teškoće i vrijeđanja.
- Nisam, ali me je strah reći da imam MS.
- Ne, svi su korketni ali ipak na početku mi nisu vjerovali da sam bolesna jer nisu znali što je multipla skleroza.
- Ne. Kolege me poštuju i pomažu mi.
- Mislim da me se smatra slabom karikom pa mi se ne dodjeljuje puno radno vrijeme niti jako odgovorni poslovi jer sam samohrana majka s multiplom sklerozom i nikad se ne zna kad ću na bolovanje.
- Tražila sam lakše radno mjesto, jedva ga dobila, a kada sam počela raditi - prvi radni dan (poslije bolovanja) kolegica koja je došla na moje radno mjesto je isti dan otišla na bolovanje, te su me ponovno vratili na staro radno mjesto i onda su me pokušali i ostaviti na starom radnom mjestu, gdje sam četvrti dan pukla i ponovno pisala žalbu. Nakon toga sam dobila pismeni odgovor i vraćena na lakše radno mjesto i sada kada vidim tu kolegicu osjećam se kao da sam joj nešto ukrala.

Postavili smo pitanje “Kakav je odnos vaših kolega prema vama s obzirom na vašu dijagnozu?”. Na pitanje je ukupno odgovorila 31 osoba. U nastavku vam donosimo neke od povratnih odgovora.

- Nikome ne bih poželjela da ima takve kolege, iako sam bolesna i to znaju, uopće ih ne zanima kao ni poslodavca (čisti mobbing).
- Odnos s kolegama je dobar.
- Kolege su OK, ali ne znaju kakva je MS bolest.
- Zavisi od kolega (netko mi vjeruje, netko ne)
- Par kolegica zna, ostale ne znaju.
- Većina kolega ne zna za moju bolest, a oni koji znaju prema meni su isti kao i prije.
- Kako s kojim kolegama. Neki imaju razumijevanje, a neki uopće ne. Smatraju da MS i nije neka bolest.
- Nikakav. Ne razumiju me.
- Govore “tebi je sada dobro, jel da, baš si se izvukla, blago tebi.”
- Nisu svi upoznati, oni koji jesu i sa kojima imam prisnije prijateljske odnose, nastoje mi pomoći i izaći u susret kad god je to moguće i kad su u pitanju obveze i redoviti poslovi.

S obzirom na dijagnozu da li radite skraćeno ili puno radno vrijeme?

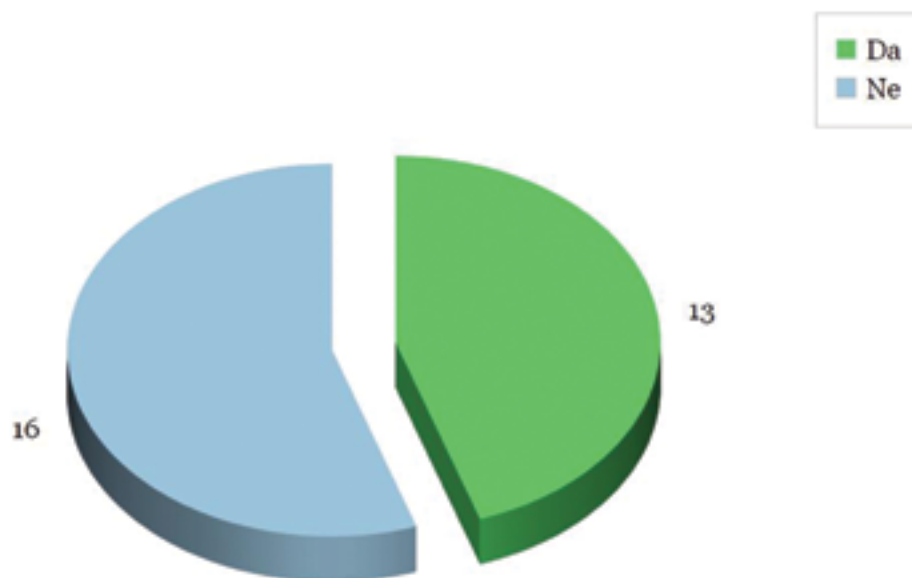
Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH

Postavili smo pitanje "S obzirom na dijagnozu da li radite skraćeno ili puno radno vrijeme?". Na pitanje je ukupno odgovorilo 27 osoba.

Postavili smo pitanje “Trebate li kao osoba s invaliditetom, odnosno s dijagnozom multiple skleroze pomoć u radu ili prilagodbu radnog mjesta?”. Na pitanje je ukupno odgovorilo 29 osoba. U nastavku vam donosimo neke od povratnih odgovora.

- Trebala sam prilagodbu radnog mjesta, jedva dobila i to mi je dovoljno jer okolina smatra da sam ga dobila na poklon
- Prilagodbu radnog mjesta, odnosno radnog vremena.
- Trebam manji opseg posla i ne mogu raditi bez radnog vremena, nego skraćeno radno vrijeme, ali to neću dobiti kod privatnika.

Trebate li kao osoba s invaliditetom, odnosno s dijagnozom multiple skleroze pomoć u radu ili prilagodbu radnog mjesta?

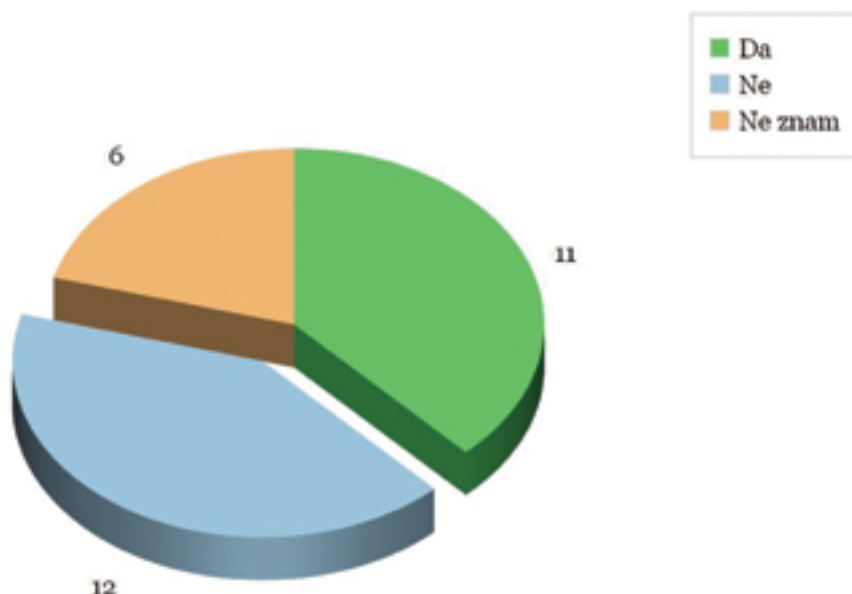
Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH

Osim opisnih odgovora prikupili smo i povratne odgovore s Da ili Ne na pitanje “Trebate li kao osoba s invaliditetom, odnosno s dijagnozom multiple skleroze pomoć u radu ili prilagodbu radnog mjesta?”. Na pitanje je ukupno odgovorilo 12 osoba, s povratnim odgovorom Da ili Ne.

Na pitanje “Da li vaš poslodavac koristi povlastice Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom?” dobili smo i opisne odgovore, koje donosimo u nastavku.

- Invaliditet još nisam dobila, dobila sam samo tjelesno oštećenje, kada sam dalje išla s time - rješenjem o tjelesnom oštećenju, u mjestu mog stanovanja HZMO nije znao kuda bi ja trebala i što dalje da ostvarim status invalidne osobe, zvala sam tada podružnicu u Požegi gdje su me šetali od sobe do sobe, te sam dobila nekakav odgovor što bi ja trebala, tako sam postupila i sada čekam rješenje o statusu invalidne osobe, a kada sam nazvala poslodavca i računovodstvo nisu mi ništa znali reći, prvi put čuju za to tako da ne znam da li imam pravo na status invalidne osobe ili ne, čekam rješenje pa ćemo vidjeti dalje

Da li vaš poslodavac koristi povlastice Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom?

Izvor: Telefonska anketa, web stranica SDMSH
Facebook stranica SDMSH

Osim opisnih odgovora prikupili smo i povratne odgovore s Da, Ne ili Ne znam. “Trebate li kao osoba s invaliditetom, odnosno s dijagnozom multiple skleroze pomoć u radu ili prilagodbu radnog mjesta?”. Na pitanje je ukupno odgovorilo 12 osoba, s povratnim odgovorom Da ili Ne.

U prostorijama Hrvatskog autokluba, 05.12.2015., održan je seminar "Moje pravo na rad s MS-om". Seminar "Moje pravo na rad jedna je od aktivnosti unutar projekta "Moje pravo na rad s MS-om" a financiranog od Grada Zagreba.

Na seminaru se svoje predavanja održale gospođa Mira Pekeč Knežević, zamjenica Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Anke Slonjšak i ravnateljica Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, gospođa Lidija Hrastić Novak, dr.med.

HAK
HRVATSKI AUTOKLUB

A što kažu stručnjaci?

Pravo osobe s MS-om na zapošljavanje i rad

Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom

Da invaliditet nije nesposobnost, manjkavost ili nedostatak već drugačiji način izvršavanja životnih i radnih aktivnosti potvrđuje članak 27. Konvencije o pravima osobama s invaliditetom koji priznaje osobama s invaliditetom pravo na rad na jednakoj osnovi s drugima što uključuje pravo na mogućnost zarađivanja za život od rada – slobodno odabranog u otvorenom i dostupnom radnom okruženju.

Pravo na rad osoba s invaliditetom je obveza RH da suzbije svaki oblik diskriminacije temeljem invaliditeta u području zapošljavanja i rada, osigura stabilne, zdrave i sigurne uvjete rada, jednaku plaću za rad, iste vrijednosti i osiguranje prihvatljive prilagodbe na radnom mjestu.

Koliko smo danas u Hrvatskoj blizu ili daleko od spomenutom konvencijskog načela koje omogućava odgovarajući životni standard – toliko važan za osobe s invaliditetom i manju ovisnost o pomoći drugih i uključenost u zajednicu?

Zakonodavno-normativni pomaci u području rada i zapošljavanja te mirovinskog sustava nesumnjivo su stvorili potreban okvir za pogodovanje većeg zapošljavanja osoba s invaliditetom i njihovom duljem zadržavanju u radnom odnosu od kojih valja spomenuti proširivanje obveze kvotnog zapošljavanja za sve poslodavce koji imaju više od 20 zaposlenika, omogućavanje zamjenske kvote, propisivanje djelotvornijih mehanizama osiguravanja prava prednosti osobama s invaliditetom pri zapošljavanju u javnopravnim tijelima, poticaji za poslodavce te stvaranje institucionalnog okvira za profesionalnu rehabilitaciju. Prema izmjenama Zakona o mirovinskog osiguranju obiteljska mirovina nije više zapreka za zasnivanje radnog odnosa osobama s invaliditetom. To znači da osoba s invaliditetom, primatelj obiteljske mirovine može raditi, a za vrijeme rada se obiteljska mirovina zamrzava te prestankom radnog odnosa može obiteljsku mirovinu aktivirati.

Međutim, upravo u posljednjih dvije godine uočava se porast broja pritužbi osoba s invaliditetom, upućenih Pravobraniteljici u području rada i zapošljavanja, nezadovoljstva pa i razočaranosti. Jačanjem svijesti i potrebe za radnom uključenosti jača interes za dodatnom edukacijom i profesionalnim dodatnim usavršavanjem, motivacija za stjecanje novih znanja i vještina te potreba za radom. Međutim, u stvarnosti osobe s invaliditetom teško dolaze do radnog mjesta i još teže ga zadržavaju. Spomenut ćemo one čimbenike koje smatramo odgovornima za situaciju u kojoj je invaliditet jedan od razloga nedostupnosti radu ili isključenosti iz rada:

- **godinama podržavani stavovi** da invaliditet dovodi do potpunog radnog onesposobljenja dovodeći do preranog umirovljenja;
- **nerazvijen sustav profesionalne rehabilitacije** – bez mogućnosti procjene preostalih radnih sposobnosti;
- budući da su **regionalni centri za rehabilitaciju** tek u osnivanju, ne može se govoriti o značajnijim pomacima u području profesionalne rehabilitacije kao neizostavne karike u očuvanju radnih sposobnosti i zadržavanju na radu osoba s invaliditetom;
- **izbjegavanje zakonske obveze kvotnog zapošljavanja** – osobito od strane velikih poslodavaca koji se radije odlučuju za uplatu naknade zbog nezapošljavanja osoba s invaliditetom;
- **nepoštivanje prava prednosti od strane poslodavaca** obveznih dati prednost pri zapošljavanju osobi s invaliditetom, a zbog zakonskog određenja “pod jednakim uvjetima”;
- **naknade u sustavu socijalne skrbi** na osnovu invaliditeta čime demotiviraju osobu za rad i zapošljavanje. Svaki prihod koji osoba s invaliditetom ostvaruje radom, uzima se kao cenzus te utječe na priznavanje prava na osobnu invalidninu za razliku od mirovine koja se do iznosa najniže mirovine za puni staž osiguranja kod utvrđivanja prava na osobnu invalidninu uopće ne smatra prihodom pa se niti ne uzima u obzir kod priznavanja ovog prava što u neravnopravan položaj dovodi zaposlene osobe u odnosu na one koje su u mirovini;
- **neupućenost poslodavaca o specifičnostima osoba s invaliditetom** u odnosu na rad, kao i o njihovim vrijednostima i radnim kvalitetama;
- **izostanak javnih usluga** koje podupiru zapošljavanje osoba s invaliditetom (prijevoz, radni asistent i sl.);
- **nefleksibilizacija uvjeta rada i nespremnost poslodavca** da osobama s invaliditetom prilagode radne uvjete, odnosno radno vrijeme (klizno radno vrijeme, mogućnost rada od kuće, nepotpuno radno vrijeme i sl.)

Neprilagođenost infrastrukture, odnosno nepristupačnost radnog mjesta, dobara i usluga opći je problem RH u svim područjima uključujući i zapošljavanje. Ako okruženje nismo učinili pristupačnim za sve kategorije osoba s invaliditetom – ne možemo govoriti o njihovoj uključenosti u život zajednice što potvrđuje i završno zapažanje UN-ovog Odbora za prava osoba s invaliditetom razmatrajući provedu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u RH iskazujući zabrinutost što je pristup zgradama, mjestima, prijevozu te informacijama i komunikaciji loš, posebno u područjima izvan glavnog grada. Kada govorimo o odgovarajućim prilagodbama uvjeta rada i radnog mjesta za osobe s invaliditetom, moramo naglasiti da su one obveza za one koji su ih dužni osigurati (uključujući) i to u okvirima standarda razumne prilagodbe. Ako osobama s multiplom sklerozom osiguramo da uvjeti i način izvršavanja radnih zadataka budu usklađeni s njihovim mogućnostima koje su podložne promjenama, omogućavamo im očuvanje radnih sposobnosti i dulje zadržavanje u radnom procesu što je interes i njih samih, ali i društva u cjelini.

Moje pravo na rad s MS-om

Dr.sc. Daria Vuger Kovačić

Multipla skleroza (MS) je kronična bolest središnjeg živčanog sustava koja je karakterizirana sa difuznim plakovima demijelinizacije u mozgu i kralježničnoj moždini. Postoje tzv. benigni oblici bolesti sa rijetkim relapsima i sporim napredovanjem te maligni oblici s teškom kliničkom slikom od početka bolesti.

Obično se bolest javlja između 20 i 40-te godine života.

Zbog oštećenja aksona dolazi do funkcionalnih ispada.

Kod različitih osoba različita je težina neuroloških smetnji iako postoje neki tipični simptomi.

MS pored objektivnih somatskih tegoba može dovesti i do promjena u psihičkom i kognitivnom funkcioniranju.

Bolest najčešće pogađa mlađe osobe koje su na početku profesionalne karijere i radnog vijeka ili su još uvijek nezaposlene.

Govoriti o zaposlenosti kod oboljelih od MS-a nije lako, prvenstveno stoga što značajan dio problema odlazi na spoznaju o težini same bolesti, odnosno koliko sami simptomi utječu na mogućnosti oboljelog, zatim o tome kako se svaka oboljela osoba nosi sa njima, kao i čitav niz drugih objektivno značajnih poteškoća.

Naravno da je pravo na rad temeljno ljudsko pravo.

U životu rad ima značajno mjesto i višeznačnu funkciju:

- ekonomsku - kroz osiguravanje egzistencije,
- socijalnu - omogućava socijalne interakcije, druženja, prijateljstva,
- društveni status te
- psihološku funkciju - u smislu intrinzičnog zadovoljstva (razvoja samopoštovanja, osjećaja vlastite vrijednosti i identiteta).

Gubitkom posla ili nezaposlenošću sva navedena područja bivaju pogođena (dolazi do financijske nesigurnosti, gubitka prihoda, javlja se strah od neizvjesnosti, propitkivanja vlastite vrijednosti, depresivnog raspoloženja itd.)

Nezaposlenost ili gubitak posla predstavlja većini osoba izrazito stresnu reakciju sa kojom se različite osobe suočavaju na različite načine.

Prema istraživanjima nezaposlena osoba ne može direktno ostvariti neke od bitnih odrednica kao što su npr. vremenska strukturiranost dana, kontakti izvan obitelji, obavljanje specifičnih aktivnosti, definiranje osobnog statusa i pozicioniranja u društvu, povezivanje kroz zajedničke ideje i ciljeve.

Gubitkom posla nestaju i dobrobiti posla što generira značajan stres koji sa sobom povlači i specifične promjene u ponašanju i doživljavanju.

Gubitak posla i nezaposlenost mogu dovesti i do razvoja smetnji koje se najčešće mogu manifestirati kroz pasivnost, gubitak interesa, ciljeva, gubitak socijalnog statusa, nesigurnosti, strahova, izolacije od okoline, gubitka kontrole nad životom.

Stres označava odgovor organizma na situaciju koju osoba procjenjuje kao prezahtjevnu za osobne sposobnosti prilagodbe, pa se tada mogu javiti i psihološke posljedice poput anksioznosti, depresivnosti, nezadovoljstva, sniženog samopoštovanja, osjećaja beznađa kao i posljedice na tjelesnom zdravlju (psihosomatske smetnje).

Strategije suočavanja sa stresom povećavanju i/ili umanjuju procjenu gubitka posla na jedan od tri načina:

- prilagodbom na novonastalo stanje
- promjenama u ponašanju
- ponovljenim vrednovanjem situacije.

Strategije suočavanja u najširem smislu mogu biti usmjerene na emocije ili usmjerene na problem.

Istraživanja raznih autora su pokazala da je efikasno u početku koristiti strategije usmjerene na emocije koje će osobi pomoći da prebrodi prvotni šok. Nakon toga bilo bi dobro aktivno usmjeravanje na problem.

Naravno da nezaposlenost odnosno gubitak posla ne pogađa samo osobu kojoj se to događa već i partnera i/ili obitelj.

Međutim od izuzetne je važnosti oboljeloj osobi podrška obitelji i najbliže kao i šire okoline.

Socijalna podrška ima veliku ulogu i pomaže osobi koja nema posao. Ona je važna i za oblikovanje stava osobe koja je nezaposlena.

U današnjim okvirima teško se dolazi do zaposlenja.

Veliki broj oboljelih od MS-a je u invalidskoj mirovini, manji dio radi u punom radnom vremenu, a vrlo malo njih radi pola radnog vremena.

Vezano uz posao mogu se miješati emocije i razna razmišljanja koja mogu generirati veliki stres.

Kod oboljele osobe mogu se javiti dileme da li će moći udovoljiti uvjetima radnog procesa, pitanja poput “što ako se bolest aktivira”, da li reći poslodavcu o bolesti.

Oboljela osoba može doživljavati i strahove npr. od neizvjesnosti, bolesti, budućnosti, egzistencije, ili pak osjećati se kao da nema kontrole, da je krhka i ranjiva.

Sdruge strane, još postoji nedovoljna informiranost o radnim mogućnostima i potencijalima osoba s MS-om, nedovoljna senzibiliziranost kao i širina iskustva.

Na bolest se još gleda kao na dominantnu karakteristiku koja utječe na sve preostale sposobnosti, a iz koje mogu proizlaziti i razni stereotipi.

Potrebno je težište staviti na preostale mogućnosti i sposobnosti oboljele osobe, kao i na mogućnost prekvalifikacije, edukacije, razvoj drugih kompetencija, prilagodbu samog radnog procesa, vremensko trajanje radnog dana i drugo.

Važno je oboljeloj osobi omogućiti da se što bolje integrira, odnosno da maksimalno iskoristi vlastite mogućnosti, što zahtjeva angažman cjelokupnog društva kao i koordiniran pristup u svim segmentima.

Naravno da treba voditi računa o specifičnim potrebama oboljelih (npr. pojačano umaranje, smetnje motorike, usporenost i dr.) kako bi se mogli osigurati najpovoljniji radni uvjeti (npr. opseg posla, broj radnih sati) za maksimalno mogući učinak rada.

Dio oboljelih osoba žali što ne mogu zadovoljiti svoje radne potrebe u ½ radnog vremena.

Dobra komunikacija važna je i neophodna kako tijekom traženja posla tako i u samom radnom procesu.

Bolest ne znači nužno odustajanje od radnog procesa i/ili socijalnu izolaciju.

Potrebno je usmjeriti se na preostale sposobnosti te ih integrirati u novonastalu situaciju kako bi se na adekvatan način zadovoljile potrebe oboljele osobe.

Psihološka pomoć oboljelima između ostalih segmenata vezanih za bolest, značajna je u preveniranju i smanjivanju razvoja psihičkih tegoba. Ona pomaže u poticanju strukturiranja novog životnog stila, poticanju u traženju novih mogućnosti, stvaranja osjećaja vlastite vrijednosti i samopoštovanja.

“Nikad ne zaboravite da je vaša odluka da uspijete važnija od svih ostalih stvari.”

Zapošljavanje osoba s multiplom sklerozom

Marijana Grgin, Monika Borac, Ana Sučić
Hrvatski zavod za zapošljavanje, Regionalni ured
Zagreb

Zapošljavanju evidentiranih nezaposlenih osoba s invaliditetom u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Regionalnom uredu Zagreb, pridaje se godinama posebna pozornost. Aktivnosti i usluge koje HZZ provodi prvenstveno su usmjerene na povezivanje ponude i potražnje na tržištu rada, te su u tom kontekstu provode i aktivnosti pripreme za zapošljavanje i sam proces zapošljavanja OSI.

Te mjere i aktivnosti provodi savjetnik za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pristup i način rada savjetnika za zapošljavanje OSI prate standarde rada posredovanja pri zapošljavanju HZZ-a s tim da je za usporedbu s ostalom populacijom nezaposlenih, rad više individualiziran s obzirom na potrebe samih osoba s invaliditetom.

U Regionalnom uredu Zagreb Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposlene su **3 savjetnice za zapošljavanje osoba s invaliditetom** koje se kontinuirano educiraju i usavršavaju u radu s osobama s invaliditetom.

U djelokrugu svoga rada bave se sustavnim informiranjem i edukacijom poslodavaca i osoba s invaliditetom, informiranjem javnosti o primjerima dobre prakse u zapošljavanju osoba s invaliditetom te poticanjem poslodavaca na korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja. U sklopu postojećih projekata uključene su u provedbu predviđenih aktivnosti s ciljem senzibiliziranja i osvještavanja poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ove godine aktivnije se pristupa informiranju poslodavaca obzirom na nove zakonske propise i zakonsku obavezu kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom.

S poslodavcima kontinuirano surađujemo i kroz redovne posjete poslodavcima, poslovno informiranje i savjetovanje u sklopu kojih ih informiramo o aktualnim mjerama sufinanciranja zapošljavanja i obrazovanja nezaposlenih osoba s invaliditetom te načinu na koji ih mogu ostvariti u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Također ih informiramo o obvezi kvotnog zapošljavanja i novim zakonskim propisima koji se primjenjuju od 01.siječnja 2015. godine, te o postojećoj strukturi nezaposlenih osoba s invaliditetom obzirom na razinu obrazovanja, zanimanja, radno iskustvo i potrebnu podršku u samom uvođenju u posao.

Stoga Zavod za zapošljavanje u suradnji sa Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom radi aktivno na implementaciji aktivnosti profesionalne rehabilitacije odnosno na osposobljavanju i stjecanju kompetencija nezaposlenih osoba s invaliditetom potrebnih za tržište rada. Navedene aktivnosti podrazumijevaju informiranje, profesionalno usmjeravanje i uključivanje osoba s invaliditetom u odgovarajuće programe osposobljavanja, te poticanje njihovog zapošljavanja na tržištu rada.

S poslodavcima kontinuirano surađujemo i kroz redovne posjete poslodavcima, poslovno informiranje i savjetovanje u sklopu kojih ih informiramo o aktualnim mjerama sufinanciranja zapošljavanja i obrazovanja nezaposlenih osoba s invaliditetom te načinu na koji ih mogu ostvariti u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Također ih informiramo o obvezi kvotnog zapošljavanja i novim zakonskim propisima koji se primjenjuju od 01.siječnja 2015. godine, te o postojećoj strukturi nezaposlenih osoba s invaliditetom obzirom na razinu obrazovanja, zanimanja, radno iskustvo i potrebnu podršku u samom uvođenju u posao.

Stoga Zavod za zapošljavanje u suradnji sa Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom radi aktivno na implementaciji aktivnosti profesionalne rehabilitacije odnosno na osposobljavanju i stjecanju kompetencija nezaposlenih osoba s invaliditetom potrebnih za tržište rada. Navedene aktivnosti podrazumijevaju informiranje, profesionalno usmjeravanje i uključivanje osoba s invaliditetom u odgovarajuće programe osposobljavanja, te poticanje njihovog zapošljavanja na tržištu rada.

Sukladno Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom NN 157/13, 152/14 Hrvatski Zavod za zapošljavanje za nezaposlene osobe s invaliditetom u prvom stupnju odlučuje o pravu na profesionalnu rehabilitaciji.

S aspekta pripreme za zapošljavanje i zapošljavanje osoba s invaliditetom profesionalna rehabilitacija u HZZ-u uključuje slijedeće aktivnosti:

- **Utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti**
- **Profesionalno informiranje, savjetovanje i procjena profesionalnih mogućnosti**
- **Analiza tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad**
- **Procjenu mogućnosti razvoja i usavršavanja programima usavršavanja**
- **Radno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija te programi za održavanje i usavršavanje radnih i radno socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja.**

Osobe s invaliditetom se prilikom zapošljavanja susreću s brojnim preprekama. Jedna od njih je i negativan stav društva zasnovan na predrasudama o slabijim radnim potencijalima osoba s invaliditetom. Najbolji način u otklanjanju ovih predrasuda je upravo rad ovih osoba. Od rada osoba s invaliditetom brojne su koristi za društvo u cjelini, no najveća je svakako ekonomska isplativost. Radom ovih osoba smanjuju se socijalna i druga davanja, osigurava se njihova egzistencija i zadovoljavaju njihove specifične potrebe.

I same osobe s invaliditetom imaju brojne koristi od svojega rada. Primjerice, zaposlene osobe s invaliditetom imaju bolju sliku o sebi, više samopouzdanja, društveno su aktivnije, općenito su prilagodljivije na promjene i kompetentnije u svakodnevnom osobnom životu, ekonomski su superiornije.

Poteškoće s kojima se susreću OSI možemo gledati sa tri područja:

- Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz osoba s invaliditetom
- Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz poslodavca (iskustva djelatnika Zavoda)
- Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz radnu i socijalnu okolinu

Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz OSI

- predrasude prema osobama s invaliditetom, često i od strane samih OSI
- nedostatak radnog iskustva, znanja i vještina za otvoreno tržište rada – zastarjeli obrazovni programi koji nisu u koraku sa suvremenim potrebama tržišta rada
- često dugotrajna nezaposlenost
- negativan stav prema traženju posla (naučena bespomoćnost)
- nedovoljno razvijene radne navike i teškoće u prilagođavanju na otvorenom tržištu rada, jednim dijelom uvjetovane zbog praktične nastave u zaštićenim uvjetima
- nedovoljna motiviranost roditelja i OSI za dodatne programe obrazovanja (strah da neće moći savladati obrazovni program)
- nisko samopoštovanje, samopouzdanje i motivacija za traženje posla
- zdravstvene teškoće koje ih ograničavaju u radu i bojazan da neće zadovoljiti na radnom mjestu
- potreba za pomoći stručnog mentora pri uvođenju u posao i povremenom podrškom tijekom rada
- teškoće rada na puno radno vrijeme
- nemaju brzinu i spretnost u radu koja je potrebna na radnom mjestu
- strah od gubitka prava iz sustava socijalne skrbi i mirovinskog osiguranja

Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz poslodavca (iskustva djelatnika Zavoda)

- nedostatna informiranost i senzibiliziranost poslodavaca te predrasude o osobama s invaliditetom
- bojazan da osobe s invaliditetom neće postići isti radni učinak kao ostali zaposlenici, da će češće izostajati s posla i češće doživljavati nezgode na radu
- bojazan od nepredvidivih situacija (dodatne zdravstvene teškoće, konflikti)
- potreba za kontinuiranom ili povremenom podrškom na radnom mjestu ovisno o potrebi svake pojedine osobe što će biti omogućeno novim zakonskim propisima
- poslodavci ne žele prolaziti postupke ostvarivanja prava na poticaje; često nalaze da poticaji nisu dovoljno stimulirajući ili ne mogu ostvariti poticaj jer ne udovoljavaju svim kriterijima
- loša gospodarska situacija

Čimbenici otežanog zapošljavanja vezani uz radnu i socijalnu okolinu

- nedostatak radnih mjesta, visoka konkurencija na tržištu rada
- poteškoće pri dolasku na radno mjesto- poštivanje radnog vremena, točnosti i pridržavanja dogovorenih rokova
- obrazovni programi nisu sukladni interesima i sposobnostima osoba s invaliditetom, kao ni s potrebama tržišta rada
- nedostatak razumijevanja od strane zaposlenika za poteškoće koje osobe imaju, što dovodi do izoliranosti, osamljenosti i smanjene mogućnosti za ostvarivanje osobnih kontakata
- predrasude šire okoline i samih roditelja o mogućnostima osoba s invaliditetom – prezaštićivanje

STATISTIČKI POKAZATELJI NA DAN 31.10.2015.

REGIONALNI URED ZAGREB

UKUPAN BROJ NEZAPOSLENIH OSOBA U EVIDENCIJI: **54.228**

NEZAPOSLENE OSOBE S INVALIDITETOM U EVIDENCIJI HZZ-a

- Ukupan broj nezaposlenih osoba s invaliditetom je **2.073** (udio 3,8% od ukupnog broja nezaposlenih). od čega je **1.159 muškaraca**, a **914 žena**
- Najviše nezaposlenih osoba s invaliditetom je u dobi od 20-29 godina – 602 osobe (29 %)
- Najviše nezaposlenih osoba s invaliditetom je sa završenom Srednjom školom za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV radnike – 1.295 (62,5%).
- Prevladavaju osobe s Kombiniranim smetnjama – 762 (36,8%) i Intelektualnim poteškoćama - 505 (24,4%), i tjelesni invaliditet – 251 (12,1%).
- Bez staža 703 osobe (33,9%), do godine dana 346 (16,7%).

STATISTIČKI POKAZATELJI NA DAN 31.10.2015. REGIONALNI URED ZAGREB UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH OSOBA IZ EVIDENCIJI HZZ-A: **34.852**

ZAPOSLENE OSOBE S INVALIDITETOM IZ EVIDENCIJE HZZ-A

- Ukupan broj zaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda je **614 OSI (1,8% od ukupnog broja nezaposlenih)**, od čega je **363** muškaraca i **251** žena
- Najviše zaposlenih osoba je u dobi od 25-29 godina – 25.7% i u 20-24 136 osoba (22,2%)
- Najviše zaposlenih osoba s invaliditetom je sa završenim Srednja škola za zanimanja do 3 godine i škola za KV i VKV radnike – 406 (66,1%).u trajanju od 3 godine- 406 (66,1%).
- Najviše se zapošljavaju osobe s Intelektualnim poteškoćama - 163 (26,5%), kombiniranim smetnjama – 180 (29,3%), zatim tjelesnim invaliditetom – 97 (15,8%)

Vodeći računa o specifičnim potrebama svojih korisnika, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi niz mjera aktivne politike zapošljavanja usmjerenih nezaposlenim osobama u nepovoljnom položaju na tržištu rada te poslodavcima kod kojih je potrebno osigurati očuvanje radnih mjesta. Zavod tako provodi uvriježene intervencije aktivne politike zapošljavanja kojima se potiče zapošljavanje, samozapošljavanje, obrazovanje, stručno osposobljavanje za rad te uključivanje u programe javnih radova specifičnih ciljanih skupina i očuvanje radnih mjesta kod poslodavaca koji su u poteškoćama.

Prioriteti i ciljevi aktivne politike zapošljavanja propisani su Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. – 2017. godine. Navedeni je dokument izrađen na osnovi analize trenutnog stanja na hrvatskom tržištu rada te relevantnih strateških dokumenata u području zapošljavanja. Definirani su prioriteti i ciljevi djelovanja, a sukladno tome i intervencije aktivne politike zapošljavanja koje će se u narednom periodu provoditi u svrhu povećanja stope zaposlenosti u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poboljšanja konkurentnosti poslodavaca, povećanja profesionalne, prostorne i obrazovne pokretljivosti radne snage te osiguranja usklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.

Paketi mjera

Popis paketa mjera koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje:

- PAKET MJERA ZA MLADE „MLADI I KREATIVNI“
- PAKET MJERA ZA POSEBNE SKUPINE „I POSEBNOST JE PREDNOST“
- PAKET MJERA ZA OSOBE S INVALIDITETOM „UKLJUČENI“
- PAKET MJERA ZA STARIJE OSOBE “VAŽNO JE ISKUSTVO”
- PAKET MJERA ZA DUGOTRAJNO NEZAPOSLENE “I MI SMO ZA NOVI POSAO I UČENJE”
- PAKET MJERA ZA NEZAPOSLENE OSOBE ROMSKE NACIONALNE MANJINE
- PAKET MJERA “VAŽNO JE OČUVATI RADNO MJESTO”
- PAKET MJERA ZA ŽENE

PAKET MJERA ZA OSOBE S INVALIDITETOM „UKLJUČENI“

- odnosi se na poticanje i integracije na tržištu rada osoba koje se nalaze u nepovoljnom položaju
- različiti iznosi poticaja sukladno stupnja obrazovanja
- **Uz pola-pola do prvog posla (bez radnog iskustva)**
- Trajanje mjere 12 mjeseci

Sufinanciranje zapošljavanje osoba s invaliditetom	Mali, srednji, veliki	RBZ 26.400 kn	SSS 34.800 kn	VSS, VSS 44.400 kn
--	--------------------------	------------------	------------------	-----------------------

- **Pola-pola za uključivanje (sa radnim iskustvom)- bez obzira na dob, radni staž, razinu obrazovanja prijavljene u evidenciji nezaposlenih**
- Trajanje mjere 12 mjeseci

Sufinanciranje zapošljavanje osoba s invaliditetom	Mali, srednji, veliki	RBZ 11.500 kn	SSS 42.000 kn	VSS, VSS 52.500 kn
--	--------------------------	------------------	------------------	-----------------------

Koji poslodavci **MOGU** koristiti Mjere poticaja zapošljavanja:

- Posluju najmanje 6 mjeseci.
- Nemaju poslovno uvjetovanih otkaza unazad 6 mjeseci
- Imaju podmirene obaveze prema Poreznoj upravi
- Imaju najmanje jednu zaposlenu osobu unazad 6 mjeseci
- Broj osoba koje poslodavac može dobiti uz potporu za zapošljavanje ne može biti veći od 50% prosječnog broja zaposlenih unazad 12 mjeseci
- Potpora se može dodijeliti poslodavcima ukoliko će zapošljavanje uz potporu dovesti do neto povećanja broja zaposlenih u odnosu na prosječan broj zaposlenih u posljednjih 12 mjeseci.
- Prosječan broj zaposlenih predstavlja izračun kretanja broja zaposlenih po svakom mjesecu unazad 12 mjeseci.

Koji poslodavci **ne mogu** koristiti Mjere poticaja zapošljavanja:

- Poslodavci koji su dijelom ili u potpunosti financirani iz državnog proračuna
- Poslodavci koji nemaju zaposlenog najmanje jednog radnika
- Poslodavci koji su unutar 6 mjeseci donijeli odluku o poslovno uvjetovanom otkazu
- Poslodavci koji imaju nepodmirene obaveze prema Poreznoj upravi
- Obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja nisu u sustavu poreza na dobit ili dohodak

Zaključak:

Zadnjih godina bilježimo veći ulazak u evidenciju nezaposlenih osoba s multiple skleroze. Samom dijagnozom nezaposlena osoba ne dobiva status osobe s invaliditetom. Bitno je da se dobro informiraju te saznaju svoja prava koja će im biti od izuzetne važnosti kasnije u svijetu rada. Od svih informacija koje su važne izdvojili bi **pravo na staž s povećanim trajanjem po Zakonu o stažu s povećanim trajanjem (NN 41/08), Članak 7.** To pravo priznaje se samo onima koji podnesu zahtjev Područnoj službi HZMO-a i kojima je povodom takvog zahtjeva doneseno posebno rješenje o pravu na računanje povećanog staža. Dakle, nema ostvarivanja prava na povećani staž, a niti smanjivanja starosne granice bez naknadnog donošenja posebnog rješenja, kojim je utvrđeno svojstvo osiguranika - invalidne osobe kojemu se 12 mjeseci rada priznaje kao 15.

Zakon o stažu s povećanim trajanjem NN 41/08, „Članak 7. (

1) Staž osiguranja s povećanim trajanjem računa se osiguranicima - invalidnim osobama: slijepim osobama, osobama oboljelim od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljelima od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, **multipleks skleroze**, reumatoidnog artritisa, gluhim osobama i osobama kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica.

(2) Svojstvo osiguranika - invalidne osobe iz stavka 1. ovoga članka, ako im zdravstveno stanje uzrokuje trajne posljedice za život i rad, utvrđuje se rješenjem Zavoda na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju na zahtjev invalidne osobe.

(3) Osiguranicima - invalidnim osobama iz stavka 1. ovoga članka svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa se kao 15 mjeseci.“

Kada govorimo o zapošljavanju osoba s multiplom sklerozom, može se reći da su u boljem položaju u odnosu na druge osobe s invaliditetom jer je obrazovna struktura povoljnija, a same osobe koje boluju bez obzira na kontraindikacije su zapošljive na otvorenom tržištu rada, te imaju kompetencije koje tržište rada traži.

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Lidija Hrastić-Novak, dr.med.

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Sažetak: Ustroj Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom utvrđen je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13) i Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja (NN 85/14). Puna funkcija Zavoda započela je 1. siječnja 2015.g. Krenulo je praćenje „kvotnog zapošljavanja“ i postupci vještačenja

Ključne riječi: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, vještačenje, profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje osoba s invaliditetom

Uvod

Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13 i 52/14) i Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja (NN 85/14) ustrojen je Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod). Zavod je s radom počeo 7.veljače 2014.g.

Zavod je pravni slijednik Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom koji je djelovao od svog osnutka 2007g. do 14.travnja 2014.g. svoju punu funkciju, u sva tri područja djelovanja, Zavod je uspostavio 1.siječnja 2015.godine.

SEKTOR VJEŠTAČENJA

Puna funkcija Sektora vještačenja započela je s 1. siječnja 2015.godine kada je osnovom članka 11.stavka 3 Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja, Zavod preuzeo 101 djelatnika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO). Preuzeti su vještaci, drugi stručnjaci i službenici zaposleni na poslovima vještačenja i u svezi vještačenja HZMO.

Sektor vještačenja svoje poslove vještačenja obavlja kroz Središnji ured, 5 područnih ureda (Zagreb, Rijeka, Osijek, Split i Varaždin) te 12 izdvojenih mjesta rada (Bjelovar, Dubrovnik, Gospić, Karlovac, Koprivnica, Požega, Pula, Sisak, Slavonski Brod, Šibenik, Vukovar i Zadar).

Površina poslovnih prostora koju ukupno koristi Zavod iznosi cca 3.000m² i uglavnom je u vlasništvu HZMO.

U Sektoru se vještači za potrebe ostvarivanja prava u sustavima:

- **Mirovinskog osiguranja**
- **Rada-zapošljavanja**
- **Socijalne skrbi**
- **Zaštite ratnih i civilnih žrtava rata**
- **Obrazovanja**
- **Drugih područja u kojima je za ostvarivanje prava potreban nalaz i mišljenje tijela vještačenja u timskom radu.**

Vještači se za utvrđivanje:

- radne sposobnosti
- postojanja profesionalne bolesti
- visine i % oštećenja organizma
- težine i vrste invaliditeta-oštećenja funkcionalnih sposobnosti
- potrebe profesionalne rehabilitacija
- potrebe njege i pomoći druge osobe HRVI, vojnih i civilnih invalida rata
- potrebe ortopedskog doplatka HRVI, vojnih i civilnih invalida rata
- potrebe zdravstvene zaštite hrv.branitelja iznad standarda HZZO
- potrebe medicinske odnosno fizikalne rehabilitacija HRVI
- zdravstvenog stanja djeteta radi:
 - * dopusta ili rada u skraćenom radnom vremenu roditelja
 - * djeteta s težim smetnjama u razvoju
 - * odgode djeteta za upis u prvi razred os.škole
 - * primjerenog programa školovanja i primjerenog oblika pomoći za djecu s teškoćama u razvoju
 - * prava na doplatak za djecu
- trajnih ili privremenih promjena u zdravstvenom stanju

Da bi se mogle provoditi smjernice propisane Uredbom, Zavod u svojim redovima ima zaposlene stručnjake svih propisanih profila:

- doktore medicine specijaliste
- socijalne radnike
- kliničke psihologe i psihologe
- logopede
- rehabilitatore/defektologe
- pedagoge

Na dan 31. listopada 2015.godine Zavod je imao ukupno 196 zaposlenih od kojih je u Sektoru za vještačenje bilo zaposleno 158 radnika od čega 68 vještaka dr.med., 56 savjetnika-vještaka i 34 administrativnih radnika.

Broj zaposlenih kako vještaka, tako i administrativnih radnika daleko je od dovoljnog za opseg poslova koji obavljaju vještaci Zavoda, te se Zavodu kontinuirano provode natječaji za zapošljavanje, poglavito vještaka.

Prilikom uspostavljanja sustava jedinstvenog tijela vještačenja procijenjen je broj potrebnih vještaka dr.med. na 150, a što se već u prvih pet mjeseci rada Sektora pokazalo kao ispravna procjena. Stoga će se kroz naredno razdoblje pokušavati približiti navedenoj brojci kako bi proces vještačenja u Republici Hrvatskoj ostvario svoj zamišljeni cilj:

- **Jednakost u pristupu svim korisnicima**
- **Nalaz i mišljenje u najkraćem mogućem vremenu**
- **Bez nepotrebnih „šetanja“ korisnika**
- **Jedan nalaz i mišljenje za prava u više sustava**

SEKTOR PROFESIONALNE REHABILITACIJE

U Sektoru profesionalne rehabilitacije se obavljaju slijedeći poslovi:

- Razvija se i unapređuje profesionalna rehabilitacija OSI
- Pruža se stručna pomoć oko uspostave centara za profesionalnu rehabilitaciju
- Izrađuju se standardi profesionalne rehabilitacije
- Izrađuju se cjenici profesionalne rehabilitacije
- Organiziraju se i provode izobrazbe za radno osposobljavanje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI poslodavaca i stručnih osoba
- Vršiti se stručni nadzor nad radom centara za profesionalnu rehabilitaciju, integrativnih i zaštitnih radionica

Sektor profesionalne rehabilitacije djeluje na razini Središnjeg ureda u Zagrebu

Do 31.10.2015.g uz pomoć Sektora osnovani su :

- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb
- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Osijek
- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Rijeka
- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Split

a u 11.mjesecu 2015. počeo je s radom:

- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb
- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Osijek

SEKTOR ZA ZAPOSŁJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Podaci Sektora do 31.10.2015.g. su slijedeći:

- **U Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom je upisano: 11.338 OSI**
- **Broj poslodavaca obveznika kvote: 8.667**
- **Broj OSI zaposlenih kod poslodavaca obveznika: 10.610**
- **Broj OSI zaposlenih kod poslodavaca NEobveznika: 778**
- **Broj poslodavac koji NISU ispunili obvezu: 2.608**
- **Broj ugovora o zamjenskoj kvoti: 150**
- **Uplaćena sredstva na ime naknade: 123.224.711,48 kn**

Moje pravo na rad s MS-om

Savez društava multiple skleroze Hrvatske

Trnsko 34, p.p.74

10020 Zagreb

Tel/fax: 01 6554 757

email: sdms_hrvatske@sdmsh.hr

www.sdmsh.hr

facebook.com/savezdrustavamshrvatske